

עלון מספר 148 – יולי 2026

הסכונות / שיבטה טויו

כְּשֶׁמִגְלִים כְּלָפִי אֲדִיבוֹת
אֲנִי מִפְקִידָה אוֹתָהּ עֶמֶק בְּלָבִי
כְּחֶסֶדְךָ

כְּשֶׁבָּאָה בְּדִידוֹת
אֲנִי מוֹשֶׁכֶת מֵהַחֶסֶדְךָ
וְשָׁבָה אֶל כְּחוֹתֵי

גַּם אֲתָה – חֶסֶדְךָ כֶּךָ מֵעַכְשָׁיו
זֶה הִרְבֵּה יוֹתֵר חָשׁוֹב מִפְּנֵסְיָה

(מתוך "הבוקר בא תמיד", תרגום מיפנית:
איתן בולוקו, הוצאת "לוקוס")

1. האזכרה השנתית בניו יורק
2. סיפורה של תמונה: חיה-רבקה גרינשטיין - יעקובוביץ ממונקץ'
3. חסידי אומות העולם: איינהורן-קורץ יפה (טרנובו)
4. סיפורה של תמונה: משפחת סנדרוביץ מחוסט
5. ילידי קרפטורוס: ר' משה רוזנפלד (טעטשר) מחוסט
6. כתיבת ספרי מורשת משפחתיים [בארה"ב ובקנדה] [Rakoshyno]
7. משלנו: ד"ר יואל פיקסלר (חוסט)

1. האזכרה השנתית בניו יורק

האזכרה השנתית בניו-יורק התקיימה ב-17.5.2026 ואורגנה על ידי חברתנו, חנה הופמן. את האולם והכיבוד תרם חברנו, אלכס רוט. התקיים טקס הדלקת נרות, בו כובדו ניצולי שואה ומכובדים. הנואם המרכזי היה מבקר מדינת ניו-יורק, Thomas DiNapoli; ההרצאה עסקה בנושא האנטישמיות. דברים נשא גם ראש העיר היוצא של ניו יורק, אריק אדאמס.

תודה רבה לכל המארגנים והנוטלים חלק באירוע חשוב ומרגש זה.

מבקר מדינת ניו-יורק, Thomas DiNapoli

מקס, בנו של אלכס רוט

מנדלר ג'ורג', אשתו ובנו דוד

ראש עיריית ניו-יורק היוצא, אריק אדאמס

חנה הופמן עם כל בני משפחתה

ניצול השואה, דוד הרץ

הוגו וג'ודי גוטמן

מיכאל שפיגל
ואשתו

מימין:
מבקר מדינת ניו-יורק,
תומס דינפולי,
ראש עיריית ניו-יורק
היוצא, אריק אדאמס,
אלכס רוט,
מיכאל שפיגל,
דוד מנדלר
וחנה הופמן

הקהל הרב שהתכנס לאזכרה בניו-יורק

2. סיפורה של תמונה: חיה-רבקה גרינשטיין-יעקובוביץ ממונקץ'

בעקבות הכתבה "סיפורה של

תמונה", שבה מסופר על בני הזוג הלמוש ממונקץ' [עלון 146 – מאי 2026] קיבלתי פנייה מרגשת מחברנו, שמואל גביש (גרינשטיין): "אבי, יצחק גביש (גרינשטיין) הוא יליד מונקץ', שנלקח עם כל משפחתו לאושוויץ ב-1944. הוא ואחיו הצעיר, שמואל, היו היחידים מהמשפחה הגרעינית ששרדו. הם עלו למדינת ישראל עם הקמתה ב-1948 ואחרי שנפתח הסגר הבריטי בקפריסין. שמואל הצעיר נהרג במלחמת העצמאות ה-1949. אני נולדתי ב-1950 וקרוי על שמו.

התמונה המצורפת היא היחידה ששרדה ממשפחתו של אבי. היא מראה את אימו, חיה-רבקה יעקובוביץ (לבית גרינשטיין), עם בתה המאומצת, שאת שמה אינני יודע.

סבתי, מצד אבי, גם כן נולדה במונקץ' וגרה שם עד שנלקחה לאושוויץ. תהיתי עם מישהו מקהילת דור ההמשך יודע איזה שהם פרטים על סבתי ומשפחתה. אודה לך אם תפרסמי את התמונה בעלון הבא, עם בקשתי - לכל מידע שיהיה. תודה."

כתובת המייל של שמואל, המתגורר בארה"ב היא: sgavish@sagavish.com

- אני רוצה להוסיף הערה אישית: תוך כדי תיעוד חללי מלחמת השחרור, ילידי קרפטורוס, הצלחתי לאתר את שמואל, שהינו האחיון, הנקרא על שם דודו. מסתבר שאחיו הבכור, אלי, הינו שכן שלי... עולם קטן! שמואל הוא נגן אקורדיון מדהים, שבעבר ניגן עם להקת הריקודים "כרמון". בשני ביקורים בארץ שמואל תרם שני ערבי נגינה למפוני כפר עזה, שהתגוררו זמנית בקיבוץ שפיים, אותם אימצה הקהילה שלנו!

3. חסידי אומות העולם: איינהורן - קורץ יפה - טרנובו

פעולת ההצלה של חסידת אומות העולם התבצעה בפולין

בתקופת הכיבוש הנאצי התגוררה Barylak Aniela בנדוורנה, פולין, עם בעלה יאן ושני ילדיהם: בולסלב אנדז'יי בן השנתיים והתינוקת תרזה.

בסתיו 1941, בחול המועד סוכות, ערכו הגרמנים פשיטה למעצר כל יהודי האזור. יהודים רבים מתו בפשיטה, בהם כל משפחת איינהורן, למעט יפה איינהורן בת השמונה (לימים קורץ). יפה לא דיברה פולנית ומעט מאוד אוקראינית, אבל אניאלה ברילק, אמא בעצמה, לא יכלה לנטוש ילד שנשאר לבדו. היא לקחה את הילדה, רחצה והאכילה אותה ונתנה לה מקום לישון. בני הזוג ברילק החליטו לשמור על יפה, אך קרובי משפחתו של יאן, בני הזוג שמידט, היו פולקסדויטשה אנטישמיים, שהתעקשו להסגיר אותה למשטרה. כדי לפייס אותם, יפה הוטבלה מיד וקיבלה את השם סטפניה, או סטפסיה, כפי שנודע לה בחיבה. זה הרגיע מעט את בני הזוג שמידט, אבל יפה זוכרת שעדיין היו הרבה ויכוחים במשק הבית כאשר בני הזוג שמידט איימו להזעיק משטרה. בשלב זה, הילדה הקטנה בכתה הרבה, ואניאלה עמדה בתקיפות על שלה. הסכנה למשפחה הייתה ברורה: במקרה של גילויים על ידי השלטונות כולם היו נהרגים. למרות זאת, ובהיעדר כל פיצוי אפשרי על טוב לבם, עמדה אניאלה בלחץ משפחתם וחבריהם ושמרה על יפה-סטפניה עד תום המלחמה.

לאחר השחרור נסעה יפה לוורוצלב כדי להשלים את לימודיה, שם עשתה היכרות עם יהודים רבים. יחד עם בעלה וילדה החדשים, עלתה יפה מאוחר יותר לישראל.

בתם של בני הזוג ברילק, תרזה, העידה מאוחר יותר כי חברים רבים הזהירו את אמה מהתנהגותה הפזיזה, אך אניאלה טענה שהיא הייתה עושה את אותו הדבר שוב. על ערש דווי ביקשה אניאלה מבתה, תרזה, לשמור על קשר עם יפה, ואמרה לה שיפה היא כל מה שנותר לה בעולם. ב-16 ביולי 2007 הכיר "יד ושם" באניאלה ברילק כחסידת אומות העולם.

Barylak Aniela (1974 - 1917)

Barylak Aniela

בשיחה עם בנה של יפה, איתמר מנטל, יחד עם המידע שתיעדה יפה בדפי העד על בני משפחתה – עולה המידע הבא:
המשפחה התגוררה בטרנובו, מחוז טיאצ'ב. המשפחה גורשה לקמיניץ פודולסק, אך הצליחה להימלט והגיעה בכוחות עצמה, ברכבת, מערבה משם - לנדבורנה [Nadwórna].

בסוכות 1941 האבא שולם, בן 45, הלך עם ילדיו חיה (14), חיים (11) ומנדל (6) לבית הכנסת בנדבורנה. שם הייתה אקציה והם הותקפו ונרצחו. האחות רבקה (4) נפטרה בנדבורנה ממחלה - בגלל התנאים הקשים. האימא טאובה-טובה, לבית שוורץ, בת 35, לא הרגישה טוב ואושפזה בבית חולים. היא לקחה איתה את יפה, בת 8 [ילידת 1933]. בבית החולים עבדה האחות אניאלה, שהייתה בהריון. היא הציעה לטאובה-טובה לאמץ את ילדתה הקטנה, יפה. יפה נשאלה על כך והסכימה לעבור לביתה של אניאלה. בדפי העד לא ידעה יפה לתעד מה עלה בגורלה של האימא שלה, פרט לכך שלא שרדה. יפה העידה שהיו להוריה 6 ילדים, אך אין תיעוד לגבי הילד/הילדה השישית.

אחרי המלחמה הגיע לפולין יהודי שהכיר את יפה מילדותה. הוא דיבר איתה על מוצאה היהודי, כיוון שבכל תקופת שהותה אצל המשפחה המצילה היא ביקרה בכנסייה וחיה כנוצרית, כי כך, בעצם, הייתה הדרך להציל אותה. או אז, חזרה יפה לחיות כיהודייה.

היא נישאה בראשונה למקס-מנחם מנטל ובוורצלב נולד בנם הבכור, ריצ'רד-ראובן. בשנת 1956, עם "עליית גומולקה" מפולין הם הגיעו ארצה. בארץ נולד בנם השני, איתמר מנטל, ממנו קיבלתי את תמונותיה – ועל כך התודות. יפה התגוררה בראשון לציון, עם בעלה השני, חיים-קרל קורץ. היא נפטרה בשנת 2023 [בת 90].

יפה קורץ [תמונה אותה קיבלתי מאיתמר, בנה]

קישור לאתר "יד ושם":

<https://collections.yadvashem.org/en/righteous/6435127>

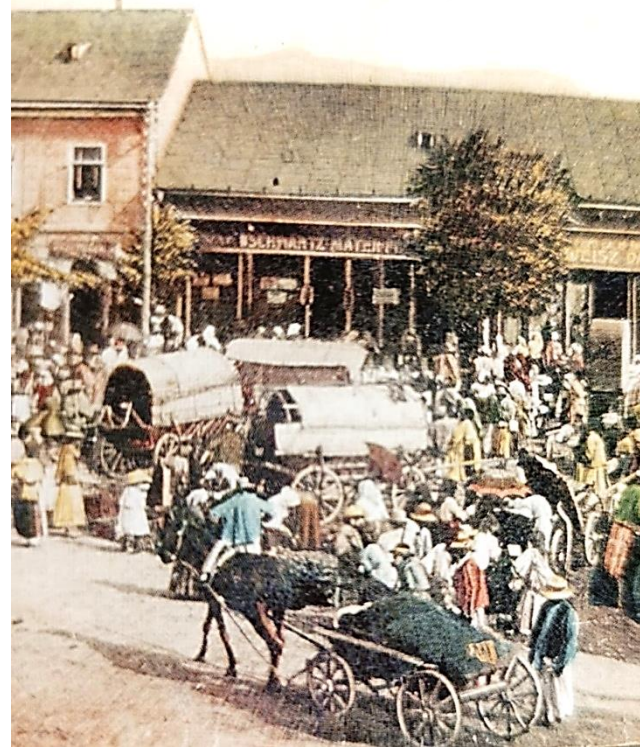

יפה קורץ (מימין) מקבלת תעודה כניצולת שואה מנשיא המדינה, יצחק הרצוג

4. סיפורה של תמונה: משפחת סנדרוביץ מחוסט

Huszt, Chust, Khust; tér, piac télen, Kahan Samuel, Treiber Chaia, Rosenfeld Herman, Rosenfeld Jakob üzlete / Námestí / market square in winter, shops (ragasztóym / gluemark)

בשנייה עם משה הוא העלה את שמו של פנחס סנדרוביץ, בנה של גיזלה. כך הצלחתי לאתר את עדותו של פנחס, שניתנה ל"יד ושם" בדצמבר 2004.

פנחס סנדרוביץ
[תמונה מסרט העדות]

משה צפה בתיעוד ואלה הממצאים שהעלה על גיזלה:
1. גיזלה (איצקוביץ) סנדרוביץ' נולדה בשנת 1899 בעיירה מיכלובצה [Michalovce] שבסלובקיה. היא נפטרה בתל אביב ב-12.6.1975. [קבורה בחולון]

2. אבא של גיזלה היה שמואל-יוסף איצקוביץ; אימא שלה: בלומה-רבקה/רגינה, לבית ולד. שניהם חיו בין השנים 1865-1942.

3. גיזלה התחתנה עם יצחק-יחזקאל סנדרוביץ מחוסט (1899-1944), שהפך את החנות הסיטונאית למוצרי מזון של הוריו לחנות הלבשה (קונפקציה).

מימין: גיזלה ופנחס סנדרוביץ

4. לזוג יחזקאל וגיזלה סנדרוביץ נולדו שני ילדים:

* מרים (מרגיט), שנולדה ב-2.7.1923.

* פנחס-ארנולד, שהתראיין ל"יד ושם";

נולד ב-23.11.1930

5. כל המשפחה נלקחה לאושוויץ. בעלה של

גיזלה נפטר במהלך השואה (בשנת 1944);

גיזלה והבת מרגיט היו באושוויץ ובסוף המלחמה נלקחו לשוודיה, ברכבת ברנדוט.

הבן פנחס ארנולד התגלגל בכמה מחנות - וניצל.

6. אחרי המלחמה עלו גיזלה והבת לישראל

והתגוררו בתל אביב.

הבן פנחס-ארנולד עלה ב-1949 אחרי שחי מעט זמן בברנו שבצ'כיה.

7. הבת מרגיט התחתנה עם יצחק-לייב קוט ונולדו להם 2 ילדים: גיא - ועוד בן שלא ידוע לי שמו.

8. מרגיט נפטרה ב-2.12.2010, בגיל 87 [קבורה בקריית שאול].

9. הבן פנחס-ארנולד התחתן ב-1965 עם חנה וייס (אליזבטה) ונולדו להם 3 ילדים: שושי, בת ובן נוספים.

10. פנחס נפטר ב-23.4.2013 בישראל [קבור בירקון]."

מימין: הבת מרים (מרגיט) עם דודתה

יושבת מימין: גיזלה סנדרוביץ
עומדים לידה: בתה ובעלה;
הבן פנחס יושב ראשון מימין

כך יכולה הייתה מרינה
אלדון, העיתונאית
מחוסט, לקבל את כל
המידע שביקשה.
תודה למשה רז.

עדותו של סנדרוביץ
פנחס, יליד 1930, Chust,
על קורותיו ב-Chust,
בגטו ובמחנות
,Auschwitz
Mauthausen
ו- Günskirchen

5. ילידי קרפטורוס: ר' רוזנפלד משה (טעטשר)

את שמו של ר' משה רוזנפלד היכרתי מתוך עיון ממושך ב"ספר מארמארוש", בו מתועדת עשייתו ומופיעה תמונתו.

גם בספרו של צבי מנשל על קהילת חוסט מוזכר משה [עמוד 83]: "בפינת רחוב המכס ורחוב 'תחנת הרכבת הקטנה' עמד בית מידות של ר' משה רוזנפלד, אשר היה קרוי בפי העם משה טצ'ר [כך במקור]. שם זה הודבק לו בגלל מוצאו המקורי מהעיירה טעץ' [כך במקור]. בחזית הבית הייתה חנות מכולת גדולה בבעלותה של המשפחה, ובחצר הגדולה – בית נוסף ומושכר."

כשהיכרתי לא מזמן את משה רז, שהסתבר שהוא הנין שלו, הנקרא על שמו – היה זה האות שהגיע המועד לתייעוד האיש המיוחד הזה.

חיזוק לעיתוי התייעוד הוא קבלת תמונה של סמטה בנתניה, שהפלא ופלא, גם היא קשורה למשה רוזנפלד [ראו את התייעוד במדור "משלנו"].

אתחיל מן הנאמר בספר מארמארוש [עמוד 213]; אתמקד רק במידע שלא

מפורט בהמשך, בסרט שנעשה עליו.

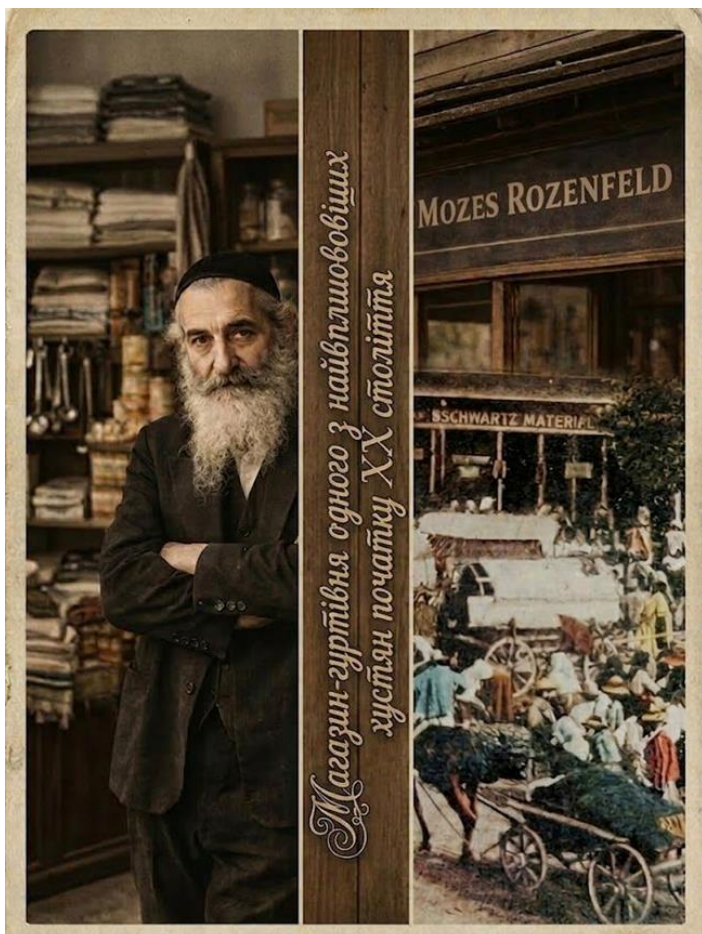
"בסוף המאה [ה-19] דרך בחוסט כוכבו של אחד העסקנים הגדולים, שמוניטין יצאו בסביבה כולה. זו הייתה דמות סגונית ואישיות מחוננת בסגולות נדירות ומיוחדות בסוגן. היה תלמיד חכם. מלבד התכונות הנזכרות, נחון ר' משה טעטשר [במקור נכתב טעטשער] בפקחות, בתבונה ובקסם אישי רב. היה לו חוש מפותח ביותר לרכוש ידידים ומעריצים בכל שכבות האוכלוסייה, בני ברית ושאינם בני ברית. היה מיודד עם כל הפקידות הגבוהה, החל ממושל המחוז - ועד לפקידים הזוטרים ואנשי השלטון. כל משרדי הממשלה היו פתוחים לפניו. כבר בגיל צעיר, שנים אחדות לפני מלה"ע ה-1, היה מוכר כשתדלן נמרץ, שידע את רוח המושלים ואת דרכי ההתנהגות עם כל אחד ואחד מהם. והם נענו לו ולבקשותיו, בדרך כלל. עסקנותו חרגה מתחום העיר והשפעתו נודעת במחוז כולו. במלה"ע ה-1 עלה בידו לשחרר צעירים רבים מן הצבא, ולפחות, מן השילוח

למערכות המלחמה בחזיתות. ביתו היה הומה תמיד יהודים, שחיכו לשחרורם בזכות שתדלנותו. לא פעם הסתבך עם השלטונות הצבאיים על רקע פעילות זו. גם לאחר חילופי השלטון מצא ר' משה טעטשר עד מהרה מסילות ללבם של הפקידות הצ'כית.

ר' משה טעטשר היה ראש קהילה בחוסט עד סוף שנות העשרים.

קו נוסף באישיותו הייתה עליזותו ונטייתו להומור ולבדיחות הדעת. למרות היותו איש מכובד על הבריות וגביר נודע – לא היסס מלעסוק גם בבדחנות כדי לשמח חתן וכלה עניים. גם את התפקיד של 'פורים רב' היה מקבל על עצמו ורבים נהנו מהברקותיו השנונות. גם בחצר הרבי מוויז'ניץ מילא תפקיד זה כאשר שהה שם בימי הפורים."

העיתונאית מחוסט, מרינה אלדון, הכינה סרט, המתעד את ר' משה רוזנפלד. אלו הדברים שכתבה במבוא לסרט: "העבודה על החומר הזה הייתה מאוד מעניינת. לראשונה, צאצא אמיתי של המשפחה המדוברת עזר לי בחיפוש אחר מידע. כיום הוא גר רחוק מאוד מחוסט, אך הוא זוכר את עיר סבו רבא ואף היה כאן לפני 20 שנה. יש לנו שיתוף פעולה פרודוקטיבי מאוד איתו!" הסרט מדבר אוקראינית.

זהו תמלול הסרטון על משה טעטשר (רוזנפלד):

"בחור צעיר נכנס לחנות ומברך את המוכר (בהונגרית) שיהיה לך יום טוב!
המוכר, מר רוזנפלד, משיב לו גם בהונגרית: מה שלומך? תודה, מצוין.

אוקיי, מה איתך? באתי לקנות קצת אגוזים. יש לי כל מיני סוגים. ביקשתי ממריקה משהו אחר. ומה שלום
אשתך? היא לא מבקשת שום דבר לאכול או לשתות.

כשמסתכלים על תמונות ישנות, המראות את האדריכלות של העיר, אתה תמיד רוצה לדעת עוד על מה היה
באותם מבנים, מי היו הבעלים של המוסדות, ובמה הם התמחו. אחרי הכול, לכל חנות היו בעלים משלה.
לפני למעלה מ-100 שנה, כמעט כל תושבי העיר הכירו זה את זה. חלקם סחרו בבדים, אחרים בעור, חלקם
במשקאות, חלקם בתוצרת חקלאית. בתחילת המאה ה-20, היו אפילו חנויות סיטונאיות, שם יכלו המקומיים
לקנות סחורות מקומיות ומיובאות כאחד. ממוצרים יומיומיים ועד מעדנים אמיתיים.
היום נדבר על אחת החנויות האלה. סיפורה של תמונה אחת.

גלויה, עם נוף של יריד בחלק המרכזי של השוק, נשמרה באינטרנט. היא מתוארכת לתחילת המאה ה-20.
אפשר לומר בבטחה שהתמונה צולמה בתקופה שבה העיר עדיין הייתה חלק מהאימפריה האוסטרו-הונגרית.
אחרי הכל, הרחוב מסומן כ-Rakovci. ברקע ניתן לראות מרכז קניות. מאוחר יותר, בתקופת צ'כוסלובקיה,
נבנה על שטחו של חלק ממנו מלון סנטרל.

למרות האיכות הירודה של התמונה, ניתן לראות את השם רוזנפלד על חזית אחת החנויות. מדריך עסקים
צ'כי משנת 1925 אכן מזכיר את בעל המקום. שמו היה משה רוזנפלד.

כתובת החנות באותה תקופה הייתה רחוב סריקובה 20. אפילו רשום בה מספר הטלפון 36.
פרטים על מה בדיוק נמכר בחנות נלמדו לא רק ממקורות ארכיוניים, אלא גם בזכות זיכרונותיו של נינו של
משה רוזנפלד, המתגורר כיום בישראל. הוא מכיר היטב את תולדות משפחתו וזוכר פרטים מעניינים רבים
מחיי אבותיו. לדבריו, החנות התמחתה במוצרי מכולת. הבעלים עצמו עסק גם בייצוא וייבוא של מוצרים.
הוא היה אדם משכיל, עשיר ומכובד.

בשל מיקומה הנוח, החנות הייתה פופולרית מאוד בקרב תושבי העיר. כאן ניתן היה לקנות לא רק ירקות
ופירות, אלא גם קפה, תה, תבלינים, סוכר, אורז, קקאו ומעדנים שונים, שנחשבו לנדירים באותה תקופה.
Mozes או משה רוזנפלד, כפי שהוא מוזכר במקורות מסוימים, נולד ב-25 בדצמבר 1870 בטיאצ'בו (טעטש).
מכיוון שהיה דמות בעלת השפעה רבה בקהילה, הוא כונה לעתים קרובות רבי משה טעטשר - על שם עיר
הולדתו. כשהגיע לבגרות, הוא נישא לנערה ממשפחת פרקש, מחוסט, ומאז הוא מתגורר שם. ידוע שבשנת
1899 משה רוזנפלד כבר התגורר בחוסט.

בהתחלה, המשפחה הצעירה חיה בצניעות רבה, וחותנם עזר להם לעמוד על הרגליים. משה רוזנפלד עזר לאבי
אשתו (שלום פרקש) לנהל את העסק. עם זאת, כעבור מספר שנים, הוא פתח חנות מכולת משלו. במקביל,
הוא עסק ביבוא קפה, גז למנורות ופירות קולוניאליים בקנה מידה גדול, כפי שמעידים מקורות תיעודיים.
עם זאת, חלק משמעותי מחייו הקדיש משה טעטשר לפעילות ציבורית ולצדקה. באותם ימים, אנשים רבים
חיו בעוני רב, ולכן הוא סייע באופן פעיל במזון לא רק ליהודים, אלא גם לנוצרים.

הפרסומים מציינים כי דלתות ביתו היו פתוחות לכל מי שנזקק לעזרה. בני דורו זכרו אותו כאדם חכם
וידידותי, בעל חוש הומור נפלא. הודות לתכונות אלו, הוא זכה לכבוד וחיבה של נציגים מתחומי חיים שונים,
וקיים יחסים טובים עם פקידי ממשלה ונציגי הרשויות, כולל המושל.

עוד לפני מלחמת העולם הראשונה, משה רוזנפלד היה ידוע לא רק בחוסט, אלא גם בכל רחבי האזור. על פי
מקורות, במהלך המלחמה, בזכות קשריו, הוא הצליח לעזור לרבים מתושבי חוסט לפטור משירות צבאי. ביתו
זכה לביקורים תדירים של אנשים שביקשו עצה או התערבות.

עד שנת 1920 הוא היה ראש הקהילה. לאחר שנת 1931 הוא התקשה מבחינה כלכלית, העסק החל לדעוך, אך
הכבוד אליו מצד העם לא פחת. למרות הקשיים, משה טעטשר נותר אדם עליז וידע כיצד לתמוך באחרים.
הוא נפטר בשנת 1940. בניו המשיכו בעבודתו. לרוע המזל, האירועים הטרגיים של מלחמת העולם השנייה
היו קטלניים עבור בני משפחה רבים.

למשה טעטשר היו בת אחת ושבעה בנים. לילדים הייתה גם נטייה יזמית והם עסקו במסחר.
בפרט, לאיזק (יצחק) ולמיקשה (אלימלך) הייתה חנות באותה כתובת כמו של אביהם. במדריך משנת 1938,
החנות מוזכרת ברחוב מסריק 20. כיום, זהו רחוב קרפטסקה סיץ', בערך במקום בו ממוקם משרד וודופון.

לבן נוסף, הרמן (יואל צבי), הייתה חנות למוצרי כותנה ופשתן ברחוב מסריק 18. עדות לכך היא מדריך עסקים צ'כי.

בנו, ליפוט (אריה לייביש), פתח חנות סדקית מול מלון קורונה, כיום ורחובינה. בנו, מאיר, מספר כי לאביו הייתה חנות סדקית ואופנת גברים - כובעים, סוודרים, חולצות וצווארונים. במשך 25 שנה ניהל את החנות, ששכנה ברחוב הראשי, במיקום מרכזי מאוד, מול כיכר מסריק ומלון הקורונה. הוא נעזר בשני עוזרים מסורים, שהחלו לעבוד שם בגיל צעיר מאוד. הם היו מנומסים וידידותיים ללקוחות, כך שהחנות תמיד הייתה מלאה בלקוחות. מאוחר יותר, עקב קשיים כלכליים, הוא נאלץ לסגור את החנות. עם תחילת מלחמת העולם השנייה, הגיעו זמנים טרגיים באמת עבור המשפחה. לא כולם שרדו את אירועי 1944. רוב בני המשפחה המפורסמת נספו במחנות ריכוז נאציים. מבין חמשת ילדיו של אריה לייביש, רק בנו מאיר ובתו חנה, שרדו.

של מי הזיכרונות נשמרו?

הקישור לסרט התיעודי על ר' משה רוזנפלד:

<https://www.facebook.com/share/v/1QnkZy5fST>

גם בוויקיפדיה יש ערך על ר' משה רוזנפלד. אעלה את המידע המשלים: "אביו, נפתלי דיאמנט, נולד בשטריזב* בגליציה ועבר לעיר אוז'הורוד (ידועה גם כאונגוואר), שם עבד אצל חייט בשם רוזנפלד. כאות הוקרה על שאימץ אותו כבן שינה שמו מדיאמנט לרוזנפלד. לאחר נישואיו לאסתר איצקוביץ עבר לגור בבית חותנו בעיר טעטש. שם נולדו בניו שמואל חיים, אריה לייביש, שרגא פייביש, משה ובתו גינדל.

*Strzyżów היא עיירה בפולין, הממוקמת כ-160 ק"מ דרומית-מזרחית לקרקוב, ובעבר הייתה חלק מאזור גליציה. העיירה נודעה בעברה בקהילה יהודית פעילה, כאשר יהודים היוו חלק משמעותי מתושביה.

שמו, משה, ניתן לו בעקבות שיטפון שאירע בסמוך ללידתו, ממנו ניצלה משפחתו - בעקבות הפסוק "כי מן המים משיתיהו" (ספר שמות, ב', 10).

קברו של משה רוזנפלד

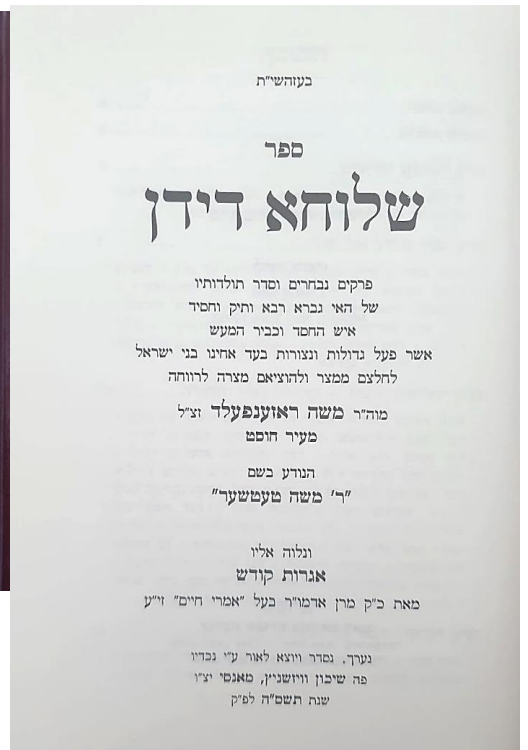
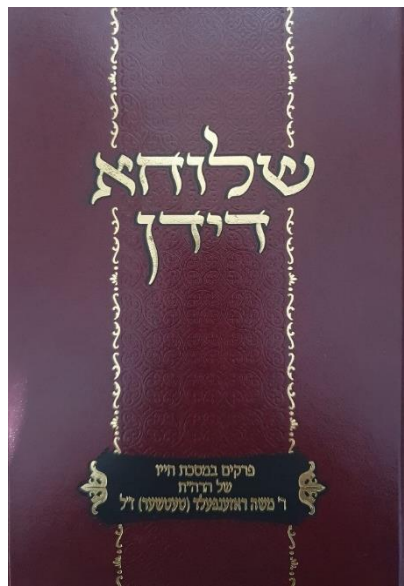
בחוסט הוא כונה משה טעטשער, ואילו בטעטש כונה משה חיסטר. למשה ולמלכה רוזנפלד נולדו שבעה בנים ובת אחת, חלקם נספו בשואה. שמות בניהם: יעקב, אריה לייביש, יואל צבי (הערש), חיים שמואל, נפתלי, אלימלך ויצחק; הבת: בילא פיש. מלכה נפטרה בשנת 1936 וקבורה בחוסט. משה נפטר ב-15.10.1939 וקבור אף הוא בחוסט.

משה רז הוא, כאמור הנין. אחד מבניו של משה רוזנפלד היה אריה לייבוש. בנו של אריה לייבוש היה מאיר רוזנפלד-רז, וזהו אביו של משה. מאיר כתב את הספר "זיכרון מאיר", הוצאה עצמית, 2009 [ראו בהמשך].

קברה של מלכה רוזנפלד, אשתו של משה

משה רז ליד קברו של הסבא רבא שלו

את הספר "שלוחא דידן: פרקים במסכת חיינו של הרה"ח ר' משה ראזענפעלד (טעטשער) ז"ל" כתבו צאצאיו בניו יורק.

פירוש הביטוי "שלוחא דידן" (בארמית) הוא "השליח שלנו". ביטוי זה משמש, בדרך כלל, לציון שליח, המייצג את הקהילה, או אדם פרטי, בדומה לביטוי "נאש דידן" (אנשים שלנו).

נכדתו של ר' משה רזנפלד הייתה עדינה פיקסלר, לבית רוזנפלד, בתו של יואל צבי הערש. חיבור זה מביא אותי היישר אל חברנו, יואל פיקסלר, בנה של עדינה - ואת סיפורו אעלה בעלון זה במדור "משלנו"...

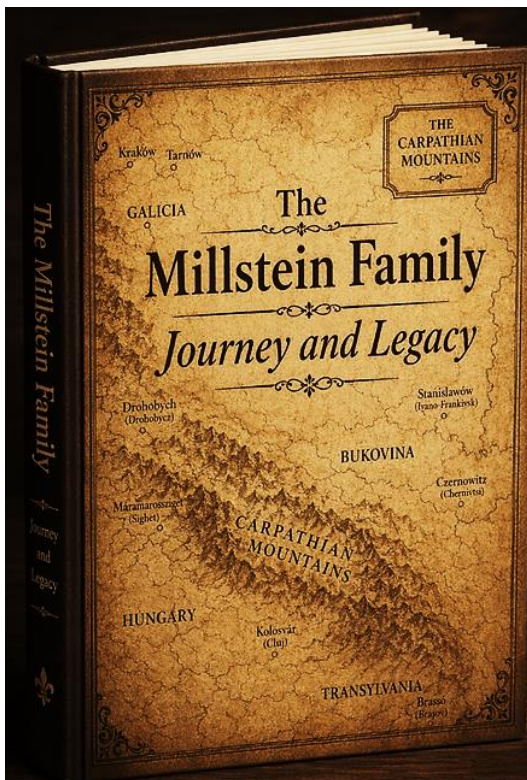
מן האמור לעיל עולה כי משה רז ויואל פיקסלר הם בני דודים מדרגה שלישית: לשניהם סבא רבא משותף - ר' משה רזנפלד. הסבא של יואל פיקסלר היה יואל צבי והסבא של משה היה אריה לייביש. יואל צבי ואריה לייביש היו אחים ובניו של משה טעטשער. כך התלכדו שני סיפורי-חיים למעגל אחד!

6. כתיבת ספרי מורשת משפחתיים [בארה"ב ובקנדה]

פנתה אלינו דינה וולטמן, בת הדור השלישי, ששורשיה הם מ-Rakoshyno [מחוז מונקץ'], המתגוררת בטורונטו. דינה עסקה בחקר השואה בקרפטורוס, ביקרה שם ושהתה במקום כמה חודשים. בעקבות החקר עלה בה הצורך לתעד את בני משפחתה. היא הבינה את חשיבות התיעוד עבודה - ועבור ילדיה ובני הדורות הבאים. דינה מדברת, בנוסף לאנגלית, גם עברית.

דינה מציעה את עזרתה בכתיבת ספר מורשת, השזור בקשר היסטורי עם חוויות, זהות וערכים והופך לממצא משפחתי בין-דורי משמעותי. באמצעות ראיונות ושזירת ביטויים שונים של זהותכם המשפחתית, היא, כמנחה, יכולה להחיות את המסע המשפחתי שלכם. אם אתם מעוניינים לעבוד עם מתעדת, המתמחה בהיסטוריה של זאקרפטיה ובחינוך לשואה, אנא צרו קשר לצורך היכרות.

האימייל שלי ליצירת קשר עם דינה: ruthfixler@walla.co.il

7. משלנו: ד"ר פיקסלר יואל (חוסט)

לפני זמן קיבלתי את התמונה הזאת וכמובן שהיא סיקרנה אותי... אני מכירה את סמטת צבי פיקסלר בגבעת שמואל – על שמו של צבי ז"ל, יליד טורון [מחוז מיז'יריה], שהיה איש האצ"ל. מבדיקת השלט הבנתי שזוהי סמטה בנתניה. פניתי ליואל פיקסלר, הגר בשנים האחרונות ברחובות, אבל גדל בנתניה, ושאלתי האם יש לו קשר לשמות עדינה ויעקב, המונצחים על השלט. התשובה הפשוטה הייתה: "כן, אלה הם הוריי". השאלה הבאה המתבקשת

הייתה: מכובד מאוד! תזכיר לי מהיכן הם? במה עסקו, שזכו להנצחה מכבדת כל כך? וכך כתב יואל: "ההורים שלי מהעיר חוסט. הם עלו לארץ בשנת 1947, עם סרטיפיקט, שקנו מחייל ארצישראלי, שהשתחרר מהצבא הבריטי, ונשאר באירופה. בהגיעם לארץ הם עלו עם קבוצה על הקרקע והקימו את מושב חֶרֶב לְאֵת* בשרון. כעבור שנה עברו לנתניה וגרו בה עד יומם האחרון. אמי הייתה ממקימות "ארגון הפועלות", לימים "אמונה". היא הקימה וניהלה בנתניה 6 מעונות של "אמונה" וזכתה לקבל מעיריית נתניה את אות "יקירת העיר". אבא שלי היה יועץ מס והתנדב בפעילות ציבורית, בין השאר היה גזבר המועצה הדתית, בהתנדבות. שמה של אימי מהבית הוא רוזנפלד. הסבא שלה, משה רוזנפלד, המכונה טעטשר, היה מראשי הקהל החרדי בעיר חוסט."

*חֶרֶב לְאֵת הוא מושב עובדים בעמק חפר, מדרום לעיר חדרה. מקור השם מבוסס על נבואת ישעיהו: "וּכְתַתּוּ חֶרְבוֹתֵם לְאֵתִים וְחִנִּיתוּתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת."

באתר של עיריית נתניה מצאתי את התיעוד הבא: פיקסלר עדינה - יקירת העיר לשנת תשמ"ג (1983) - למען עוללים.

נולדה בצ'כוסלובקיה. עלתה לארץ בשנת 1947. לנתניה הגיעה בשנת 1948. כחברה בתנועת האישה-דתית-לאומית, התמסרה לעבודה התנדבותית, ביחוד בפיתוח גני ילדים בשכונות העולים. במיוחד יצויין מעון "שפירא" לילדים, שהוריהם עיוורים. ילדים, חניכי המוסדות הנ"ל הגיעו להישגים, מהם קציני צבא, בעלי השכלה, וביניהם אף רופא. הרשת המסועפת של גני הילדים בהם טיפלה הפכה, לאחרונה, למעונות ליום שלם ונוספה פנימייה בשביל ילדים ממשפחות בעייתיות.

עם התגברות העלייה מארצות הרווחה, אירגנה חוג פעילות בכל שטחי ההתנדבות בשם "גאולה". בין היתר פועל החוג בהתנדבות בוועד למען החייל, בבית החולים ע"ש "לניאדו" וכו'. זה, בקיצור, מכלול הפעולות החינוכיות והסוציאליות של מקבלת העיטור "יקיר העיר", ועוד הדרך רבה.

עדינה הייתה, כאמור, נכדתו של ר' משה רוזנפלד, הטעטשר. היא הייתה בתם של יואל צבי רוזנפלד [שעל שמו נקרא יואל], שחי בין השנים 1893 – 1944 - ושל חיה רוזנפלד, לבית פיקסלר [אחות של יעקב], שנפטרה בשנת 1978. האבא של יואל, יעקב, היה יליד 4 באוגוסט 1913, מנובוסליצה [Novoselytsya], מחוז חוסט]. הוא נפטר ב-13 בינואר 1995.

חיה רוזנפלד, אימא של עדינה

לעדינה וליעקב פיקסלר נולדו 4 ילדים: פנחס [1946], בליברץ, צ'כיה], יואל [1949, בנתניה], רבקה קליין [1958] וגאולה פארן [1962].

בשנת 2020 ערך יואל מצגת לציון יום השנה ה- 25 לפטירתו של אביו, יעקב פיקסלר, ו- 15 שנה לפטירתה של אימו, עדינה פיקסלר. הקישור:

<https://www.youtube.com/watch?v=st1PRVOmpgA>

התמונות הן ממצגת זאת.

עדינה ויעקב – בצעירותם ובבגרותם

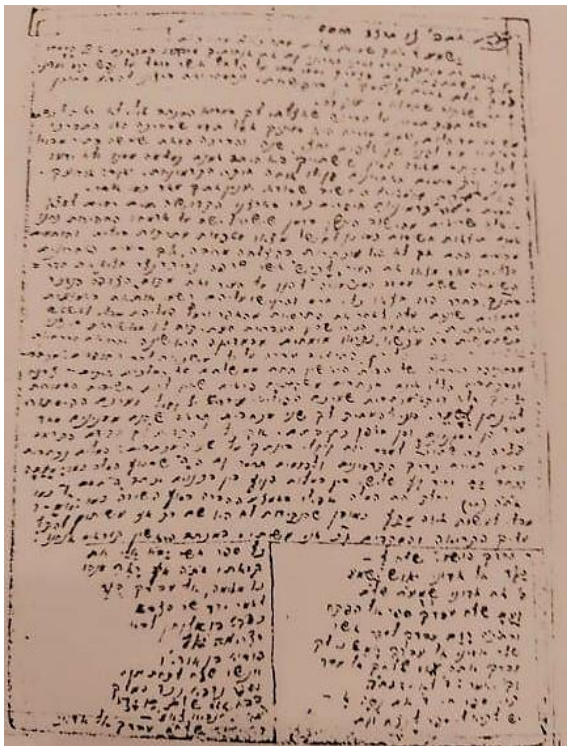
במסגרת המיזם "הקשר הרב דורי", בארי קליין, נכדתה של רבקה קליין [בתם של עדינה ויעקב פיקסלר] תיעדה את המידע הבא [21.10.2021]:

"יעקב, דוד סבתי, היה תלמיד מצטיין בישיבה, והיה שוקד על לימוד התורה יומם ולילה. יעקב היה מיועד להיות רב גדול. כשהגרמנים פשטו על חוסט הוא נשלח לגטו, משם ברח לבודפשט. מבודפשט עבר לקבוצת מילוט לרומניה, בבית קסטנר [ראו עדכון של יואל בהמשך]. באחת הפעמים בהן שהה בביתו, פשטו הגרמנים על הבית ועצרו את יעקב; הוא נשלח למחנות ולאחר כמה גלגולים הגיע לאושוויץ. יעקב החזיק מעמד כמעט עד השחרור, אבל חלה ונפטר בחג הפסח 1945, כשהוא בן 29.

עוד כששהה בחוסט שלח לחברו גלויה. לאחר השואה, אותו החבר הביא לסבתא רבתא שלי, צילום של הגלויה כמזכרת מאחיה, אבל היא לא פתחה אותה מפני שלא חשבה שיש בה עניין. לאחר שמונה שנים הגיע צילום הגלויה לידי של בנה של סבתי [יואל פיקסלר], והוא התחיל לחקור את סיפורה. במהלך חקירתו התגלה לו שהתוכן של הגלויה בכלל לא קשור ללימוד התורה, אלא לארכיאולוגיה בארץ ישראל. הוא כותב שהתגלו גילויים ארכיאולוגיים באזור לכיש. תוכן הגילוי הפתיע את סבתי ואת המשפחה כולה, שגדלה על הסיפורים על הדוד, תלמיד החכמים, שמעולם לא עסק בלימודי חול. דבר זה הוביל אותם ליזום מפגש עם אותו חבר שאליו

יעקב רוזנפלד, אח של עדינה

נשלחה הגלויה, שחי באותם שנים בבלגיה. מהמפגש התגלתה דמותו המורכבת של יעקב רוזנפלד, עילוי בלימוד התורה אך גם מתעניין בארכיאולוגיה, לומד בספריות ציבוריות - וכל זאת בלי שאיש ממשפחתו או מרבניו ידע.

יואל פיקסלר, דוד של אבא שלי, שהוא גם בנה של עדינה פיקסלר, אחותו של יעקב, בחר להוציא לאור את סיפור הגלויה בחוברת שהעניק לכל בני המשפחה. עבורי היה זה גילוי מרתק. גם ללמוד על התרבות של חסידות ויז'ניץ, ממנה הגיעה סבתא רבתא שלי, וגם על הדוד שנספה בשואה [ראו פירוט הנושא בהמשך]. הגלויה שכתב יעקב רוזנפלד

וזה המקום לחזור אל ד"ר יואל פיקסלר, שעשייתו האקדמית מרשימה ביותר. בהכשרתו המקצועית יואל הוא **מהנדס אלקטרוניקה**. הוא עבד כ- 40 שנה בחברת אֶלֶאופ, שלימים התאחדה עם חברת אלביט. הוא עסק בתחום החלל והיה ממייסדי התחום בארץ. יואל פעל בפיתוח מצלמות חלליות - ולימים ניהל פרויקטים בתחום זה.

לפני 8 שנים פרש יואל לגמלאות ובמשך 4 שנים היה יועץ מדעי בסוכנות החלל (סל"ה). במקביל לעבודתו, למד יואל באוניברסיטת "בר אילן", במחלקה ללימודי ארץ ישראל וארכיאולוגיה, שם השלים יואל לתארים שני (MA) ושלישי (ד"ר). לאחר פרישתו לגמלאות הוא התנדב ברשות העתיקות ועסק 4 שנים בחפירות ארכיאולוגיות וכן בכתיבה היסטורית (מאמרים וספרים). יואל נשוי לרבקה ויש להם שלשה ילדים: הדס, יאיר ותמי (תמר). לכל אחד מהילדים יש 4 ילדים, סה"כ 12 נכדים (6 נכדות ו-6 נכדים); הנכדה הבכורה נשואה. הם מתגוררים ברחובות והילדים, 2 במזכרת בתיה ואחת בבני ראם.

הפרסומים והספרים שכתב הם הן מקצועיים - והן עוסקים בתיעוד החיים בארץ. להלן רשימה חלקית: **עבודות מחקר:**

- עיבוד ממוחשב של תצלומי אוויר פנורמטיים למטרות מיפוי ארכיאולוגי בשפלת לוד בתקופת המשנה והתלמוד: עבודת גמר (מ"א)--אוניברסיטת בר אילן, תשנ"א 1991.
- מיפוי ומחקר על דרכים רומיות בארץ ישראל על פי תצלומי אוויר, 2001 **ספרים:**

תרנגול 53 - המבצע להבאת המכ"ם ממצרים: 27-26 בדצמבר 1969, 2009.

הספר מספר על מבצע ייחודי במלחמת ההתשה בשנת 1969 להבאת תחנת מכ"מ מלאה, עם המפעילים שלה, ממצרים. **יואל נטל חלק במבצע, שבוצע ע"י יחידת צנחנים**, והוטסה לארץ ע"י 2 מסוקי יסעור. הספר כולל מסמכים אותנטיים וצילומים מהשטח בעת ביצוע הפעולה

בשבילי הצבר, פורסם ב-2020. כך כתב יואל על הכריכה האחורית: "נולדתי להוריי, יעקב ועדינה, אחרי שעלו ארצה, הבן הראשון 'הצבר' במשפחתנו הענפה. ... אני מעלה על הכתב את כל פרקי חיי - החל בזיכרונותי הראשונים כילד - וכלה בקורותיי בגיל 70, אחר פרישתי לגמלאות. ... את סיפור חיי אני

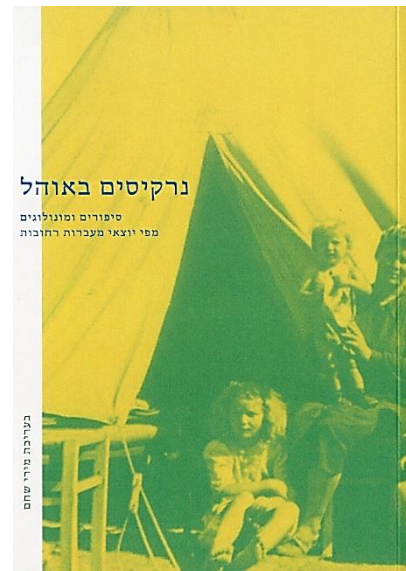
כותב לילדי, לנכדי ולניני, שעוד יוולדו בעזרת השם, כדי שיוכלו לקראו בספר על אודותי ועל אירועים שונים בהיסטוריה, שבהם הייתי מעורב, גם אם מעט, ולא יצטערו שלא שאלו אותי."

בספר "נרקיסים באוהל", "ד"ר יואל פיקסלר, המתנדב בארכיון רחובות, הוסיף לספר אחרית דבר מאירת עיניים, ובה סקירה כללית אודות הקמת המעברות בישראל וסקירת תולדות המעברות ברחובות - בפרט. עוד על מעברות רחובות אפשר לקרוא במצגת שהכין ד"ר יואל פיקסלר לאתר **אבני מורשת - קישור**

"אבני מורשת" הינה עמותה שחזונה הוא: "תקשורת לנכסי מורשת מוחשית". [זאת] קבוצה ציבורית, המתמקדת בהנגשת אתרים ומבנים היסטוריים, בסביבה דיגיטלית. הנושאים בהם מתמקדת הקבוצה הם אתרים ומבנים בעלי חשיבות היסטורית, מקומית, לאומית וישראלית; אתרים ומבנים המהווים דוגמה לתרבויות של קהילות שונות; אתרים בהם פעלו מנהיגים, בנו ותרמו להתפתחות המדינה; מבנים או מכלול מבנים המהווים אבני מורשת באדריכלות הארץ-ישראלית. קבוצת אבני מורשת הוקמה ביוזמת יזמים חברתיים ואנשי עסקים, שפועלים בהתנדבות. " יואל הינו חבר מועצת "אבני מורשת".

כמה מעבודותיו של יואל הן המיצגים הבאים:

<https://www.youtube.com/watch?v=4aygvpqenJU> פארק אריאל שרון, פברואר 2025
<https://www.youtube.com/watch?v=olfAQJ5cu48> חנויות בעברית בירושלים, אפריל 2025
<https://www.youtube.com/watch?v=lvOfnrov9jM> גבעת הרדאר בהר - אדר, יוני 2025
<https://www.youtube.com/watch?v=iz5CzSM2bsM> רצפת פסיפס מחורבת שמע, יולי 2025

בספר זה, שפורסם ב-1993, היה שותף יואל פיקסלר, יחד עם זאב ספראי, בכתיבת המאמר "חורבת כספה - הישוב ונחלתו". האתר נמצא בפאתי ראש העין, מעל גדת נחל רָבָה, שהוא היובל הקטן מבין ארבעת יובליו העיקריים של נחל הירקון. יש בחורבה בתי בד, שרידי מבנים וכמה בורות מים - ככל הנראה מהתקופה הביזאנטית, לפני כ-1700 שנה.

לציון 120 שנה לפטירתו של הרב שמואל מוהליבר זצ"ל: עיבוד ממוחשב: יואל פיקסלר; <https://museum-mohaliver.org.il/wp-content/uploads/2022/01/lanoar-web.pdf>

יוצא לאור מחדש בסיוע משרד החינוך, האגף לתרבות יהודית. על ידי "ציוני דרך" - מרכז סיור ולימוד.

הספר האחרון אותו כתב ד"ר יואל פיקסלר הינו "על בתים ואיכרים: בתים ומייסדים במזכרת בתיה". הספר פורסם בשנת 2023, במלאת 140 שנה להקמתה של מזכרת בתיה.

יואל העביר לי מידע רב, אשר אעלה בקישורים הבאים, בהם הוא מתאר את גילוי הגלויה, אותה הזכירה הנכדה של אחותו. תוך כדי כך, ניתן היה ללמוד מהסקירה של יואל על החיים בחוסט לפני המלחמה, וכן על קורות חייו של יעקב רוזנפלד, אחיה של אימו, עדינה.

להלן תמצות מ-3 המקורות שהועברו אלי:

חוברת שכתב יואל פיקסלר והופצה לבני המשפחה: סיפורה של גלויה

<file:///C:/Users/User/Downloads/%D7%A1%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%A8%D7%94%20%D7%A9%D7%9C%20%D7%92%D7%9C%D7%95%D7%99%D7%94-%D7%9E%D7%9C%D7%90.pdf>

"בקיץ 1990 הגיע לידי, בדרך מקרה, צילום של גלויה שהיה מונח אצל אימי מזה כ- 8 שנים, ואשר נמסר לה ע"י ידיד, שמכיר אדם, שהיה ידידו של אחיה, יעקב רוזנפלד, ואף היה עימו בקשר מכתבים לפני מלה"ע ה-2. אימי מעולם לא ניסתה לקרוא את תוכן הגלויה, בסוברה כי אחיה, כבחור ישיבה, ואשר לא הלך לבי"ס כללי, ודאי כתב דברי תורה שבהם עסק, עפ"י ידיעתה, רוב זמנו.

אבי, אשר היה ציוני עוד בחוסט והיה היחיד מבני המשפחה אשר ביקר בספרייה המקומית, מעיד כי כף רגלו של יעקב לא דרכה בספרייה ומעולם לא "נתפס" קורא ספרות, עיתונות, או כל דבר אחר, הקשור בא"י או בציונות.

עובדות אלו מגבירות את ההשתוממות והפליאה למקרא גלויה זו, מה עוד שיעקב לא למד את השפה העברית, ובוודאי שלא למד את נושא הפליאוגרפיה [מדע העוסק בחקר כתבי יד עתיקים], בצורה סדורה בבית הספר.

יעקב (יעקל) רוזנפלד נולד בשנת 1916 בעיר חוסט שבצ'כוסלובקיה להוריו ר' יואל צבי וחיה רוזנפלד, נכד לסבו הידוע ר' משה (טייטשר) מהעיר טייטש, משפחה ידועה בחצר חסידות ויז'ניץ. יעקל היה השני מחמשת הילדים במשפחה: שמואל, יעקל, עדינה, מרדכי-שלמה ומיכאל. האחים שמואל ומרדכי-שלמה ניספו בשואה, עדינה (פיקסלר היום) ומיכאל שרדו מן השואה, זכו לעלות לישראל ולהקים משפחות ענפות. מיכאל רוזנפלד נפטר בשנת 1989. האב, ר' יואל צבי ניספה בשואה - ואילו האם, חיה, זכתה גם היא לעלות לישראל אחרי השואה. יעקל התגלה כעילוי ושקד על לימוד התורה יומם ולילה. תחילה למד בישיבה של הרב דושינסקי בעיר חוסט, בגיל 16 עבר ללמוד בעיר וישווס [כך בפי הוריו של יואל] ובגיל 18 לישיבה בפישטשן [Piešťany בסלובקיה], כאן פגש באפרים שטורן (ראה להלן), אשר היה "ותיק" ולמד כבר שנה בישיבה. בישיבה בפישטשן הוא למד שנתיים ובגיל 20 חזר לעיר חוסט.

בשנת 1937 לערך החל יעקל, יחד עם אחיו הגדול, שמואל, בהקמת מפעל לייצור מטריות בחוסט בשם "אחים רוזנפלד" ואט אט החל העסק לתפוס תאוצה. הם שיווקו את מוצריהם ברחבי צ'כוסלובקיה. בתאריך 3/1944 החליטו הגרמנים להכניס את יהודי חוסט לגטו. בחודש מאי 1944, יום אחד לפני חיסול הגטו והעברת היהודים למחנות ההשמדה, ברחו מספר קרובי משפחה (משפחות פיקסלר, רוזנפלד, קסירר), וביניהם יעקל, כשפניהם לעיר בודפשט. שם הסתתרה הקבוצה תחת שמות בדויים, תוך החלפת מקומות מסתור. יעקל, יחד עם דודו, שלמה פיקסלר (היום רוזנברג - וחי בקנדה), חיפשו דרך מילוט מבודפשט. למרות אזהרות שאר חברי הקבוצה, הלכו השניים למפגשים בביתו של קסטנר ושל יואל ברנד, שותפו, אשר אירגן קבוצות למעבר לרומניה. בחודש יוני 1944, באחת הפעמים, כאשר שהו השניים בביתו של יואל ברנד, פשטו הגרמנים על הבית ועצרו את יעקל ושלמה. השניים נשלחו למחנות ואחרי גלגולים - הגיעו לאושוויץ. יעקל החזיק מעמד כמעט עד השחרור, אז חלה בטיפוס ונפטר בחג הפסח 1945, כאשר דודו, שלמה, נמצא לידו, והוא בן 29 שנים.

מתחקור קרוביו שהכירוהו מקרוב עולה דמות של עילוי אוטוידקט, ללא השכלה כללית פורמלית, אשר שלט בשפות רבות (עברית, יידיש, גרמנית, צ'כית ואנגלית), כתב סיפורת לעיתונות בוורשה (לעתים תחת שם בדוי), התעניין והבין בארכיאולוגיה ובפליאוגרפיה (כפי שמשתקף מהגלויה) ומעל לכל - היה חריף ובקיא בש"ס ופוסקים.

מאמר של יואל פיקסלר, שהתפרסם בעיתון "עתמול", עיתון לתולדות ארץ ישראל ועם ישראל, עלון 267
ניסן תש"ף | מרץ 2020
<file:///C:/Users/User/Downloads/%D7%A2%D7%AA%D7%9E%D7%95%D7%9C%20-%D7%A9%D7%9E%D7%95%D7%A2%D7%95%D7%AA%20%D7%A2%D7%AA%D7%94%20%D7%9B%D7%99%D7%95%D7%9D.pdf>

"לפני שנים מספר, מצאתי באחת המגירות של אימי תצלום של גלויית דואר כתובה בעברית משני צידיה בצפיפות רבה. הגלויה נכתבה בשנת 1936 על ידי אחיה, יעקב רוזנפלד, ועל פי חותמת הדואר שמופיעה עליה, נשלחה מן העיר חוסט (Chust) לפיליפ שטורך, שהתגורר בעיר נובה מסטו (Nove Mesto). אימי מעולם לא ניסתה לקרוא את הכתוב בגלויה ולא ידעה מה תוכנה. כותב הגלויה, יעקב רוזנפלד, היה בן העיר חוסט, ואפרים (פיליפ) שטורך למד איתו בישיבה והיה חברו לחדר בפנימייה. בעת חופשת "בין הזמנים" בפסח תרצ"ו (1936), נסע יעקב לבית הוריו בחוסט, בעוד שחברו, פיליפ שטורך, נסע לעבוד כמשגיח במאפיית מצות בעיר נובו מסטו שבסלובקיה. פיליפ שלח ליעקב מכתב, ובו התלונן על העבודה הקשה במאפייה. בתגובה כתב יעקב את הגלויה שלפנינו. הגלויה כוללת 678 מילים (לא כולל הכתובת). את תאריך שליחת הגלויה ניתן לקבוע על ידי כותרת המכתב, במשולב עם תאריך חלקי של חותמת הדואר. התאריך המלא הוא: יום שני לפרשת צו, ז' בניסן תרצ"ו (30.3.1936). יעקב היה בן 20 בעת כתיבת הגלויה, תלמיד ישיבה ואוטודידקט. יעקב רוזנפלד נולד בחוסט ב-1916. כיתר הבנים במשפחתו הוא למד ב"חיידר" ובגיל 18, אחרי שלמד במספר ישיבות, נסע ללמוד בישיבת הרב יששכר שלמה טייכטהל בעיר פישטשן. כמקובל בעולם הישיבות, הנושאים הנלמדים היו לימודי קודש ושפת הלימוד הייתה יידיש. יעקב רוזנפלד, היה חביב במיוחד על ראש הישיבה, הרב טייכטהל, שביטא זאת באחת מתשובותיו בספר "משנה שכיר": "לכבוד תלמידי החביב, הבחור המופלא, חר"ש [חרוץ ושנון], מר יעקב רוזנפלד נ"י [נרו יאיר] בקהילת קודש חוסט, אהובי תלמיד". חבריו של רוזנפלד תארו אותו כאוטודידקט, שהתעניין בעולם הסובב אותו. הוא ידע חמש שפות על בוריין, עובדה שנעלמו ממשפחתו הקרובה. הוא כתב סיפורים בעברית עשירה ושלח אותם לעיתונים שונים. שפתו העשירה של יעקב ושליטתו בשפה העברית, שאותה לא למד באופן פורמלי, לא בחיידר, לא בבית הספר ולא בישיבה, מעוררות השתאות וכך גם הנושאים שעליהם הוא כותב. מפליא הדבר כיצד בחור ישיבה, שלא הייתה לו השכלה פורמלית מעבר ללימודי הקודש, מסביר בגלויה, לחברו, כללים דקדוקיים מורכבים. הוא מחדש בכתיבתו את המילה "משמורה" ככינוי לחדר המשמר, מגלה בקיאות בחפירות העדכניות בתל לכיש, כולל פרטים על הממצאים שהתגלו בה, ומכיר את המחקרים החדשים שפורסמו בעניין. אל העיר חוסט הגיעו עיתונים יומיים, שבועונים וספרים בעברית מכל רחבי אירופה ומארץ ישראל. כמו כן הייתה בעיר ספרייה עירונית, שבה היה אגף, שהכיל ספרים בעברית. סביר להניח שיעקב רוזנפלד פקד את הספרייה וחננויות הספרים והשלים בדרך זו את השכלתו הכללית, ושם גם קרא את המאמר "תעודות לכיש", שהופיע בקובץ "כנסת לזכר חיים נחמן ביאליק". יש להניח שלביתו הוא לא העז להביא ספרות זו. עם הקמת הגטו בחוסט בשנת 1944 ברחו בני המשפחה, וביניהם יעקב, לבודפשט והתחבאו בה. באחד מניסיונותיו למצוא דרך מילוט, הוא ביקר בביתם של יואל והאנזי ברנד, חברי ועד ההצלה. בחיפוש פתע בביתם הוא נתפס יחד עם דודו, שלמה, על ידי המשטרה המקומית והם נשלחו למחנות. יעקב חלה בטיפוס ולא שרד; בן 29 היה במותו. דודו, שלמה, האריך ימים עד גיל 100, שרד והביא בפנינו את סיפור תלאותיהם במחנות. נמען הגלויה, אפרים פיליפ שטורך, ניצל בזכותו של יעקב רוזנפלד, ששכנע אותו לקבל משרת רב בשוויץ. בעקבות זאת עבר שטורך לשוויץ ושהה שם במשך כל המלחמה. ב-1991 הוא אותר באנטוורפן שבבלגיה - בעזרת בנו של הרב יששכר שלמה טייכטהל, חיים מנחם טייכטהל, והגיע לארץ למפגש עם עדינה, אחותו של יעקב [ואימא של יואל]."

סיפור שכתב יעקב רוזנפלד והתפרסם בעיתון "דרכנו" – כלי מבטאה המרכזי של אגודת-ישראל העולמית, פרשת שלח תרצ"ה

יעקב רוזנפלד: תפלתו של גבריאל - סיפור

<file:///C:/Users/User/Downloads/%D7%93%D7%A8%D7%9B%D7%A0%D7%95%20-%D7%AA%D7%A4%D7%9C%D7%AA%D7%95%20%D7%A9%D7%9C%20%D7%92%D7%91%D7%A8%D7%99%D7%90%D7%9C%201.pdf>

"סיפורו של "סיפור" – השלמה של יואל פיקסלר מ- ב' סיוון תשע"ח

"כזכור לכם, בחוברת בשם "סיפורה של גלויה" שקיבלתם, מופיע תמליל של הריאיון, שקיימתי עם אפרים שטורק, חברו לחדר של יעקב בישיבת פישטשן. באותו ראיון, שהתקיים בחודש דצמבר 1990, הוא סיפר כי יעקב רוזנפלד הראה לו עיתון בשם "דרכנו", אשר יצא לאור בשפה העברית בוורשה בין השנים תרצ"ד – תרצ"ו, ובו נדפס סיפור שיעקב כתב. ניסיתי אז לאתר את גיליונות העיתון הנ"ל, אך לא עלה בידי (האינטרנט עדיין לא היה קיים). לאחר שהפצתי את החוברת בין בני המשפחה, הסב את תשומת ליבי אחד מבני הדודים, צבי רוזנפלד, כי לא מצאתי עדיין את הסיפור שיעקב רוזנפלד כתב. הוא סיפר לי שמישהו בארה"ב מצא את הסיפור באיזו ספרייה. מיד התיישבתי להשלים את החסר – ובעזרת האינטרנט איתרתי מספר כרכים של העיתון "דרכנו", שנסרקו ונמצאים באתר בשם books Hebrew. לאחר שעברתי על כ- 50 גיליונות איתרתי את סיפורו של יעקב רוזנפלד שהתפרסם בעיתון "דרכנו" בתאריך יום ה' פרשת שלח תרצ"ה. יעקב רוזנפלד כתב את הסיפור בהיותו בן 19 שנים. סבתא עדינה (אימי, אחותו של יעקב) לא ידעה כלל שהוא שולט בשפה העברית, כמו בעוד 4 שפות נוספות. הקלדתי מחדש את הסיפור עקב איכותו הירודה של החומר הסרוק, ויחד עם זאת, לאור רמתו הגבוהה ושפתו העשירה אני מביא בפניכם את סיפורו - כפי שנכתב על ידו של יעקב. קריאה מהנה."

מעניין שגם יואל וגם דודו, יעקב רוזנפלד [כותב הגלויה] בחרו להתעניין ולהעמיק בתחום הארכיאולוגיה. יואל מנהל את עץ המשפחה המשפחתי (MyHeritage) ויש לו בעץ הכללי מעל 2,000 איש. הוא צירף את המקטע המשפחתי הקרוב, כל הצאצאים של הוריו (כולל כלות וחתנים) - 135 איש. כן ירבו! הקישור לעץ המשפחה:

[file:///C:/Users/User/Downloads/%D7%A2%D7%A5%20%D7%9E%D7%A9%D7%A4%D7%97%D7%94%20%D7%A9%D7%9C%20%D7%99%D7%A2%D7%A7%D7%91%20%D7%95%D7%A2%D7%93%D7%99%D7%A0%D7%94%20%D7%A4%D7%99%D7%A7%D7%A1%D7%9C%D7%A8%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/%D7%A2%D7%A5%20%D7%9E%D7%A9%D7%A4%D7%97%D7%94%20%D7%A9%D7%9C%20%D7%99%D7%A2%D7%A7%D7%91%20%D7%95%D7%A2%D7%93%D7%99%D7%A0%D7%94%20%D7%A4%D7%99%D7%A7%D7%A1%D7%9C%D7%A8%20(2).pdf)

כמה מילים על אחיו ואחיותיו של יואל: פנחס מתגורר בת"א. הוא רואה חשבון ויש לו משרד בנתניה. רבקה גרה בנתניה. היא מפקחת עצמאית על מעונות יום, למדה חינוך לגיל הרך. גאולה גרה ברעננה. היא פיזיותרפיסטית בגמלאות. עשתה גם כן תואר שלישי בלימודי ארץ ישראל באוניברסיטת בר-אילן.

**...אכן, לא נפל התפוח רחוק מן העץ של הסבא רבא שלו!
יישר כוח, יואל, על עשייתך המקצועית והמגוונת.**

גילוי נאות: אין בינינו קשר משפחתי!

כתבה: רותי פיקסלר.

לתגובות: 050-5643299 ruthfixler@walla.co.il

סייעה בתרגום לאנגלית: גיטה ברקוביץ